

Fyra filmer om *allemansrätten*

Filmer,
frågor och underlag
kring vad som gäller
allemansrätten
– när du ska **tälta, elda,**
cykla och **köra terräng-**
körningsfordon.

Svenskt Friluftsliv

ALLEMANSRÄTTEN

Allemansrätten gör att vi alla har tillgång till naturen, men där ingår såväl rättigheter som skyldigheter. Det innebär att ta ansvar för natur och djurliv och visa hänsyn mot markägare och andra besökare.

Hej!

Vi på Svenskt Friluftsliv har med stöd från Naturvårdsverket gjort fyra filmer om allemansrätten. Varje film tar upp ett ämne – som vi vet att det finns en del funderingar kring.

DE ÄMNEN VI LYFTER ÄR:

- » Tältning nära boningshus
- » Eldning utomhus
- » Cykling och jordbruksmark
- » Terrängkörningsfordon och natur

Till vår hjälp, att gestalta problemsituationerna, har vi tagit Anders ”Ankan” Johansson och hans unga motspelerska Vega Rougén.

ALLEMANSRÄTTEN

Allemansrätten har stöd i grundlagen, i 2 kapitlet 15 § regeringsformen, som säger att ”alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten”. Det innebär att allemansrätten är en frihet under ansvar. Allemansrätten innebär också en skyldighet att visa hänsyn: att inte skada omgivningen eller störa vare sig djur- eller växtliv, och inte andra personer som bor eller vistas där.

Även fast vi har en lag – kan många frågor uppkomma. Vi hoppas att detta material kan vara intressant att använda under lektionstid till dina elever för att lyfta frågor och tankar om allemansrätten – och också kunna ge bra information.

Varje film är på ca 35 sekunder och till dessa filmer har vi gjort frågor och svar som kan användas under lektionen. Underlaget till varje ämne är hämtat från Naturvårdsverkets webbinformation om allemansrätten.

Se länk här: <https://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Allemansratten/Det-har-galler/>

Filmerna laddas ner från Utbudet. Filmerna finns också på Svenskt Friluftslivs webbsida – där ytterligare information finns:
<https://svensktfriluftsliv.se/allemansratten/>

Tältning nära boningshus

- » **Varför vill flickan att Anders ska tälta längre bort?**
- » **Är det tillåtet att tälta överallt?**
- » **Hur länge får man tälta på samma plats?**
- » **Om det är flera personer som ska tälta tillsammans – vad är viktigt att tänka på då när tältplats väljs?**

UNDERLAG – TÄLTNING NÄRA BONINGSHUS

Välj att slå upp tältet på tålig mark och inte på använd betesmark, jordbruksmark eller plantering. Tältplatsen får inte ligga nära boningshus.

MARKÄGARENS TILLSTÅND VID MÅNGA TÄLT. Att tälta med ett par, tre tält under något dygn ingår i allemansrätten. Om ni däremot tältar i stora grupper med många tält behöver du be markägaren om lov. Då är risken för markskador och sanitära olägenheter större.

I nationalparker och naturreservat gäller särskilda regler. I allmänhet är det inte tillåtet att tälta annat än på särskilt angivna platser. Det kan också vara tältförbud i hela området.

Anslagstavlor i området visar vad som gäller. Du kan också få mer information från kommunen eller länsstyrelsen.

IBLAND ÄR DET FÖRBJUDET ATT TÄLTA I FRILUFTS-OMRÅDEN. De flesta kommuner har bestämmelser om camping i de lokala ordningsföreskrifterna. Det kan handla om förbud att tälta i parker, idrottsområden eller liknande.

Det kan också finnas förbud mot att tälta i friluftsområden.

Eldning utomhus

- » **Varför är det inte tillåtet att elda på berghällar?**
- » **Vad är viktigt att tänka på när man eldar utomhus?**
- » **Om du ska elda – vad får du elda med när du är utomhus?**
- » **Är det tillåtet att använda en utomhusgrill trots att allmänt eldningsförbud gäller?**

UNDERLAG – ELDNING UTMOMHUS

Det är viktigt att välja en plats för elden där det inte är risk att den sprider sig eller skadar mark och vegetation. Grus eller sandig mark är lämpligt underlag, mossa, torvmark eller jordig skogsmark är mindre bra. Där finns inte bara risk för att elden lätt kan sprida sig, den kan också ligga och pyra nere i marken för att senare flamma upp.

Elda inte direkt på – eller alldeles intill – berghällar eller större stenblock! De spricker sönder och får sår som aldrig läker.

Du får ta nedfallna kottar och löst liggande pinnar och grenar på marken som ved till elden. Men det är inte tillåtet att hugga eller såga ner träd eller buskar, eller att ta ris, grenar eller näver från levande träd.

ELDNINGSFÖRBUD. Om det är risk för brand i skog och mark kan eldningsförbud införas. Detta är ex-

empelvis vanligt vid torrt väder. Det är länsstyrelsen eller kommunens räddningstjänst som utfärdar eldningsförbud. Då är all öppen eld förbjuden, även eldning i iordninggjorda eldstäder. Eldningsförbudet kan utökas att även gälla utomhusgrillar.

Information om brandrisk eller eldningsförbud kan du få på kommunens och länsstyrelsens webbplats eller hos kommunens räddningstjänst.

Ofta kan campingplatser och turistbyråer också ge besked om brandrisken.

SÄRSKILDA REGLER I NATIONALPARKER OCH NATURRESERVAT. Beslutade eldningsförbud omfattar också nationalparker och naturreservat. I sådana områden gäller vanligen också särskilda regler för eldning. Det kan vara helt förbjudet, eller bara tillåtet på vissa iordningställda eldplatser.

Cykling och jordbruksmark

- » Är det tillåtet att cykla i skogen?
- » Är det tillåtet att cykla över någons tomt?
- » Varför får Anders inte cykla över åkern?
- » Kan naturen skadas av att någon cyklar där?

UNDERLAG – CYKLING OCH JORDBRUKSMARK

Över planteringar, trädgårdar, plantskolor, park-planteringar, skogsplanteringar och andra känsliga områden, exempelvis åkrar med växande gröda, får du inte cykla.

Att cykla på enskilda vägar är tillåtet. Markägare får inte sätta upp skyltar som förbjuder cykling.

ANPASSA CYKLINGEN EFTER NATUREN. Det går bra att cykla skonsamt i naturen. Genom att anpassa ditt vägval och körsätt skadar du inte marken i onödan.

TÄNK SÄRSKILT PÅ ATT:

- » Undvika mjuka stigar, särskilt på våren och hösten när det är blött i markerna.
- » Undvika att cykla över känsliga marktyper. Exempel är lavmarker, berghällar med mossor och lavar, mjuka ängsmarker, mossor och kärrmarker.
- » Anpassa körsätt efter underlag.

» Grovmönstrade däck skadar lätt stigar och ömtålig mark.

Det finns inget allmänt förbud att cykla på motionsspår och vandringsleder. Men de är anlagda för de som går eller springer. Därför måste du ta det lugnt och räkna med att de som springer eller går har företräde. Var dock uppmärksam på att cykling i bland annat motionsspår kan vara förbjuden på grund av lokala ordningsföreskrifter som kommunen har beslutat om. Lokal information finns på respektive kommuns webbplats och ofta på informationsskyltar invid berörda motionsspår.

SÄRSKILDA REGLER I NATIONALPARKER OCH NATURRESERVAT. I nationalparker och naturreservat kan särskilda regler gälla för cykling. Det kan vara helt förbjudet, eller bara tillåtet på vissa leder/områden.

Terrängkörningsfordon och natur

- » **Anders vill köra in i skogen – varför då tror ni?**
- » **Varför är det inte tillåtet att köra fyrhjuling i skogen?**
- » **Kan det skada något?**
- » **Kan det skada någon?**

UNDERLAG – TERRÄNGKÖRNINGSFORDON OCH NATUR

Det är förbjudet att köra med motordrivna fordon i terräng på barmark. Motordrivna fordon är alla slags fordon som drivs med motor till exempel bilar, motorcyklar, fyrhjulingar, mopeder, snöskotrar, traktorer och andra motorredskap.

VAD MENAS MED TERRÄNG? All naturmark utanför vägar, till exempel skogsmark, kalvfjäll, våtmarker, stränder, hedar, parker, åkrar och ängar räknas som terräng. Det gäller även stigar, vandringsleder, motionsspår och leder eller ”vägar” som skapats i terrängen vid till exempel skogsbruk. Det behövs inga förbudsskyltar för att förbudet mot terrängkörning ska gälla.

UNDANTAG FRÅN FÖRBUDET. Syftet med körningen är helt avgörande för om den är tillåten eller inte. Undantagen från förbudet att köra på barmark gäller främst de som behöver köra motordrivna fordon för att utföra sitt arbete. Förutom terrängkörning i direkt samband med jordbruk, skogsbruk och ren-

skötsel finns ytterligare undantag från terrängkörningslagens generella förbud. Det gäller bland annat för körning:

- » I samband med byggande och underhåll av vägar, kraftledningar och andra anläggningar som är viktiga för samhället.
- » I räddningstjänst och vid akut sjuktransport.
- » Vid hämtning av fälld björn, älg, hjort eller vildsvin i samband med jakt.
- » Vid arbeten i parker och friluftsområden.
- » Vid parkering precis bredvid en väg.
- » Inom anläggningar som har anmälts till kommunen som permanent tävlings-, tränings- eller testbana för motorfordon.

TILLSYN OCH STRAFF. Om det uppstår skador kan du bli skadeståndsskyldig gentemot markägaren.

**Hör gärna av dig om du har några frågor om
kompendiet eller filmerna:**

Dina Evenéus

kommunikatör Svenskt Friluftsliv

info@svensktfriluftsliv.se

072-011 61 23

Svenskt Friluftsliv

Johannesfredsvägen 7
168 69 Bromma
08-549 041 21
info@svensktfriluftsliv.se

@SvFriluftsliv

svensktfriluftsliv.se

friluftslivisverige